

L'estiu passat, el pintor va recórrer a peu els 290 km que separen Andorra de Portbou, per on van passar els principals camins de l'exili; durant el recorregut, l'artista va pintar una obra per cadascuna de les 198 mugues que marquen la frontera exposades fins fa poc a La Capella de Barcelona

Marco Noris
Pintor de fronteres

«El projecte volia fer visibles les línies invisibles que uneixen les mugues»

FOTO ORIOL CLAVERA

LAIA FARRERA
BARCELONA

Expliqui'm el projecte.

Em vaig proposar fer una travessia dels Pirineus recorrent el tram de frontera catalana que inclou els principals camins de l'exili. Vaig voler resseguir el tram oriental just al límit del possible en la línia de frontera i pintar una peça a l'oli, o un dibuix, per cada muga que trobava pel camí.

Què és una muga?

Són les fites de pedra que marquen una frontera, en aquest cas entre Espanya i França. La paraula *muga* té origen occità i etimològicament significa precisament *frontera*.

En va pintar moltes...

En aquest tram n'hi ha 198, i en total, 602. Vaig escollir aquesta part perquè inclou els principals camins de l'exili republicà i em semblava que històricament tenia més força.

I què tenen d'especial perquè n'hagi pintat tantes?

Bé, de fet, no eren exactament el subjecte del quadre o del dibuix, sinó que eren una excusa per pa-

rar-me a pintar. Moltes vegades sí que les pintava perquè era la cosa més interessant que tenia davant, però sovint em concentrava en el que podia veure des del punt en què m'havia parat. En d'altres, hi vaig arribar però me n'allunyava 30 o 40 metres... i d'altres no vaig poder arribar a tocar-les perquè era impossible accedir-hi a peu.

Per què les mugues, doncs?

Se'm va acudir arran d'una proposta d'exposició per a un petit espai dedicat a l'art contemporani en relació amb la memòria històrica del Museu de Vic. Entre el material que tenien, em van ensenyar un catàleg fotogràfic de totes les mugues de la província de Girona de Cayetano Martínez. D'altra banda, l'espai on havia d'exposar era una mica de pas i de seguida em va semblar massa típic penjar-hi un quadre. Vaig començar a donar voltes a trobar alguna solució que s'adaptés a l'espai i en el trajecte de tornada a Barcelona se'm va acudir la idea de la travessia.

L'experiència buscava connectar amb els camins de l'exili. Va ser així?

Jo crec que sí. Mentre investiga-

va com relacionar-me amb l'exili, vaig visitar el camp de Rivesaltes, al sud de França, que es va obrir a principis de segle i va estar obert fins a l'any 2004. Això vol dir que va acollir gairebé tots els refugiats que van causar les guerres del segle xx. A més, just en aquell moment es va fer més visible l'arribada a Europa dels refugiats de Síria. Llavors, vaig intentar crear una poètica que fos el màxim d'universal possible, ja que imagino que des del punt de vista emocional el que van passar els refugiats republicans és el mateix pel que van passar els refugiats de Síria.

El viatge és tan important com les pintures en sí?

Sí; de fet la part vivencial és probablement la més important del projecte. En la pintura plenaire clàssica és molt important entrar en comunió amb el lloc i el moment; en canvi, en aquest cas no podia escollir on parar-me a pintar, ja que era la muga qui ho decidia. Podia ser que arribés i em trobés en una mala situació climàtica, com tempesta o molt de vent, i en altres circumstàncies no hauria pintat, perquè sovint no hi havia

les condicions ideals. Però aquest no era l'objectiu; l'objectiu era el recorregut i crear una pel·lícula artesana del camí.

L'aquarel·la hauria estat més pràctica...

Sí. Ocupa poc espai, poc temps, s'eixuga ràpid, és fàcil de traslladar... És la pintura de viatge per excel·lència i la veritat és que m'hauria resolt moltíssims problemes tècnics, però el que jo treballava és l'oli. És el que conec, hi tinc més varietat de registres i d'estils, em permetia treballar tota la transparència i, a la vegada, hi havia el repte de com podia arribar a pintar a l'oli en una situació tan inversemblant com aquesta.

Va arribar a inventar la seva pròpia infraestructura de pintura a l'oli per a travesses de muntanya.

Sí, a la muntanya s'ha de reduir en volum i pes en tot, i també ho vaig haver de fer amb la pintura. Vaig crear un maletí que em permetés transportar les teles, petites (de 12x27 cm) i que d'alguna manera es poguessin eixugar sense perdre gaire temps. El repte era fer possible pintar a l'oli en

alta muntanya en una travessia de 25 dies reduint al màxim els moments d'intercanvi de material o d'on deixava l'obra feta i fer-ho possible. A mesura que avançaven els dies, anava trobant més recursos. Portava una motxilla davant amb els colors i els papers i una altra a l'esquena amb tota la resta; els retoladors i els llapis els duia a les butxaques, i quan arribava al lloc, si tenia molta pressa ni em treia la motxilla i pintava dret perquè la mateixa preparació de la pintura o esperar que s'eixuguessin els pinzells ja suposava molt de temps si havia de pintar moltes mugues en un dia.

Existeixen les fronteres més enllà de les mugues?

Jo crec que sí. Ens diem que és una invenció humana, però aquesta línia invisible al final crea canvis físics perquè els éssers humans els adaptem a les visions de cadascú que, al cap i a la fi, queden condicionades per aquestes separacions administratives. Almenys jo sí que detectava canvis a una banda i a l'altra. D'alguna manera, el projecte buscava fer visibles les línies invisibles que uneixen les mugues.